

STATSRÅDETS BESLUT OM BEDÖMNING AV HAVETS NUVARANDE TILLSTÅND OCH GODA STATUS SAMT OM UPPSTÄLLANDE AV MILJÖMÅL OCH INDIKATORER; FÖRSTA DELEN AV FINLANDS HAVSFÖRVALTNINGSPLAN**1. Utgångspunkter**

Europeiska unionens direktiv om en marin strategi (2008/56/EG) har i Finland genomförts genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004, ändring 272/2011) samt genom statsrådets förordning om havsvårdsförvaltningen (980/2011, nedan havsvårdsförordningen). Syftet är att fastställa en ram inom vilken medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som behövs för att uppnå eller upprätthålla en god miljöstatus i den marina miljön senast 2020. Syftet genomförs genom utarbetande av en havsförvaltningsplan. Finland bereder en havsförvaltningsplan som omfattar alla Finlands havsområden från strandlinjen till den ekonomiska zonens yttersta gräns.

Målet för havsvården är att säkerställa ett friskt och fungerande marint ekosystem. De mänskliga aktiviteternas inverkan på den marina miljön ska kontrolleras på ett sätt som möjliggör en god miljöstatus och inte äventyrar ekosystemets förmåga att anpassa sig till förändringar orsakade av mänskliga aktiviteter. Samtidigt möjliggörs en hållbar användning av marina varor och tjänster både för nuvarande och framtida generationer.

Havsförvaltningsplanen består av tre delar. Den första delen, som görs upp på grundval av kommissionens beslut 2010/477/EG, innehåller en inledande bedömning av havets nuvarande tillstånd, fastställande av vad som avses med en god miljöstatus i den marina miljön samt uppställande av miljömål och indikatorer som anknyter till miljömålen. Den andra delen består av ett övervakningsprogram och den tredje delen av ett åtgärdsprogram. Uppgifterna om de marina skyddsområdena ska publiceras före utgången av 2013. Övervakningsprogrammet ska vara klart och tas i bruk 2014 och åtgärdsprogrammet ska vara klart före utgången av 2015 och genomförandet av det inledas 2016. Tillståndet i havet samt de mål och åtgärder som anknyter till tillståndet ses regelbundet över för att tillståndet i havet eller utvecklingstrenden och de förändringar som utvecklingen kräver i tillräcklig mån ska kunna beaktas i verksamheten för att förbättra havets tillstånd. Planeringsperioden för havsförvaltningen är sex år, varefter en ny period inleds.

I planeringen av havsvården utgör Östersjön en egen helhet i likhet med de övriga regionala haven i EU. Medlemsstaterna utarbetar havsförvaltningsplanerna, det vill säga de nationella marina strategierna, för sina egna marina regioner, men därjämte krävs samarbete mellan de medlemsstater som har ett gemensamt hav, såsom Östersjön, för att havsförvaltningsplanerna och åtgärderna ska vara samordnade och konsekventa och om möjligt utarbetade utifrån ett enhetligt angreppssätt.

Vid HELCOM:s ministermöte 2010 beslutade medlemsstaternas miljöministrar och EU:s höge representant (HELCOM Ministerial Declaration 2010) att HELCOM ska samordna genomförandet av ramdirektivet om en marin strategi i Östersjöområdet och dessutom att HELCOM:s statusbedömningar ska användas i det nationella ge-

nomförandet av EU:s ramdirektiv om en marin strategi och i den nationella rapporteringen.

Utarbetandet och verkställandet av havsförvaltningsplaner innebär att skyddet av Östersjön får ett nytt instrument, men tillståndet i Östersjön har uppmärksammats nationellt och internationellt redan länge och Finland har via olika program och avtal åtagit sig att vidta åtgärder för att förbättra tillståndet i havet.

Östersjön skyddas genom både nationella och internationella åtgärder. Finlands egna åtgärder inverkar särskilt på tillståndet i våra egna kustvatten, men också på ekosystemet i hela Östersjön. På motsvarande sätt inverkar andra länders åtgärder på tillståndet i Finlands havsområden. Genom det internationella samarbetet skyddas hela havsområdet. I enlighet med direktivets utgångspunkter uppnås målet god status för havet genom att beakta redan befintligt internationellt samarbete kring förbättring av det marina skyddet och havets tillstånd. Inom ramen för HELCOM, kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö, till vilken alla Östersjöstater och EU hör, bedrivs aktivt samarbete för att förbättra den marina miljöns tillstånd i Östersjön.

HELCOM:s aktionsplan för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP) från 2007 kräver bland annat att alla kuststater vid Östersjön ska vidta åtgärder för att förbättra tillståndet i Östersjön före utgången av 2021. Före utgången av 2010 har medlemsstaterna utarbetat sina nationella åtgärdsplaner för BSAP. Finlands åtgärdsprogram genomförs genom verkställandet av Finlands program för skydd av Östersjön (2002), riktlinjerna för vattenskydd fram till år 2015-programmet (2006) samt vattenförvaltningsplanerna (2009). De presenterade åtgärderna omfattar dock inte alla havsvårdens mål för att uppnå en god miljöstatus i den marina miljön.

Till de viktigaste styrdokumenterna för skyddet av Östersjön hör utöver de ovan nämnda även EU:s gemensamma fiskeripolitik (2002), EU:s havspolitik (2007), EU:s Östersjöstrategi (2009), statsrådets Östersjöredogörelse (2009), Finlands regerings Östersjöåtagande (2010), det nationella vattenbruksprogrammet (2009) och det nationella programmet för yrkesfiske 2015 (2010). När det gäller miljövården inom sjöfarten bedrivs internationellt samarbete i den internationella sjöfartsorganisationen IMO, där MARPOL73/76 och andra sjöfartskonventioner inom IMO utgör en central samarbetsform. De åtgärder som ingår i överenskommelserna i ovan nämnda dokument hör till åtgärderna för att uppnå god status i havet. Dessutom har det gjorts och görs det fortlöpande upp planer och åtgärder inriktade på förbättring av havets tillstånd via olika regionala program och projekt.

Planeringen av havsvården har särskilda beröringspunkter med planeringen av vattenvården och även med hanteringen av översvämningsriskerna. Verkställandet av dessa bygger på ett likadant planeringssystem som havsvården. Vattenvården regleras i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) och hanteringen av översvämningsriskerna i lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010). Lagstiftningen kräver att man vid planering av havsvården och vattenvården ömsesidigt tar hänsyn till de mål och åtgärder som ska läggas fram i de nämnda planerna. Åtgärder som gäller avrinningsområdena och kustområdena skulle tidigare inkluderas i havsförvaltningsplanens åtgärdsprogram, men numera anges de huvudsakligen i vattenförvaltningsplanerna. Det centrala målet inom vattenvården är att yt- och grundvattnens status inte försämras och att deras status är åtminstone god. Inom vattenvården ingår i ytvattnen även kustvattnen, med vilka enligt 2 § 3 mom. i lagen om

vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen avses ytvatten som finns innanför den linje på vilken varje punkt befinner sig på ett avstånd av en sjömil från närmaste punkt på den baslinje från vilken bredden av territorialvattnet mäts och som på någon punkt gränsar till en älv eller å.

Inom havsvården fastställs målen och åtgärderna för att minska belastningen från avrinningsområdena i första hand i vattenförvaltningsplanerna för vattenförvaltningsområdena, och dessa planer ska beaktas i havsförvaltningsplanen. Avsikten är att havsvården och vattenvården ska samordnas i synnerhet i fråga om kustvattnen, för vilka det alltså finns två planeringssystem. På motsvarande sätt ska de mål och åtgärder som fastställts vid planeringen av havsvården beaktas vid planeringen av vattenvården.

Målet med vattenförvaltningsplanerna är att uppnå en god ekologisk och kemisk status för vattnen senast 2015. De första vattenförvaltningsplaner som statsrådet godkänt (2009) innehåller statusklassificeringar för kustvattnen, uppgifter om de åtgärder som behövs i avrinningsområdet för att uppnå god status för kustvattnen samt uppställda miljömål. Vattenförvaltningsplanerna ses över vart sjätte år, följande gång 2015. I detta sammanhang kontrolleras även klassificeringarna rörande den ekologiska och kemiska statusen för kustvattnen, samt de åtgärder som behövs i avrinningsområdena för att även kustvattnen ska uppnå en god ekologisk och kemisk status. Dessutom ser man också över miljömålen i vattenförvaltningsplanerna. Vid bedömning av kustvattnens tillstånd, vid planering av åtgärder och vid uppställande av mål ska behoven inom vatten- och havsvården samordnas.

Utöver att planeringen av havsvården bör samordnas med vattenvården och hanteringen av översvämningsriskerna är det också viktigt att den samordnas med regionplaneringen i fråga om havsområdena samt med verkställandet av habitat- och fågeldirektivet och Finlands nationella strategi och handlingsprogram för den biologiska mångfalden.

Planeringen av havsvården genomförs som ett brett, tvärsektoriellt samarbete. Miljöministeriet utarbetar Finlands havsförvaltningsplan i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet och kommunikationsministeriet. Finlands miljöcentral (SYKE) och närings-, trafik- och miljöcentralerna är viktiga aktörer. Övriga ministerier, myndigheter och inrättningar deltar i planeringen av havsvården inom sina sektorer. Viktiga partner är till exempel Forststyrelsen och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet. Likaså är det samarbete som ska bedrivas med de övriga staterna i Östersjöns avrinningsområde i fråga om planeringen av havsvården en viktig del av helheten vid planering av havsvården, och Finlands representanter deltar aktivt också i det internationella samarbetet, som är särskilt intensivt med våra grannländer Sverige, Estland och Ryssland. I samarbetet deltar också landskapet Åland.

Finland har deltagit aktivt även i HELCOM:s samarbete för att samordna havsförvaltningsplanerna i Östersjöområdet. För att uppnå målen är det viktigt att stödja många olika aktörer, till exempel icke-statliga organisationer och företag, och sporra dem till aktivt deltagande i åtgärder för att förbättra tillståndet i Östersjön genom nya arbetsformer som kompletterar myndigheternas verksamhet.

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen kräver att det i samband med utarbetandet av havsförvaltningsplanen görs en miljökonsekvensbedömning som motsvarar den miljöbedömning som föreskrivs i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005). Vid bedömningen av miljökonsekvenserna utreds och bedöms de sannolika betydande miljökonsekvenserna av havsförvaltningsplanen och de alternativ som behandlas i den. Dessutom utarbetas en miljörapport i anslutning till annan beredning som utförs innan havsförvaltningsplanen godkänns.

I den första fasen av beredningen av havsförvaltningsplanen bereds en bedömning av havets nuvarande tillstånd och mål för god status. Samtidigt identifieras även de direkta och indirekta miljökonsekvenserna av måluppfyllelsen. Havsförvaltningsplanens mer detaljerade konsekvenser för människans hälsa, levnadsförhållanden och trivsel, marken, vattnen, luften, klimatet, växtligheten, organismerna och den biologiska mångfalden, samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet samt nyttjandet av naturresurserna inklusive samspelet mellan dem kan bedömas i samband med beredningen av åtgärdsprogrammet för havsvården, som ska vara klart 2015. Resultaten av bedömningen beskrivs i miljörapporten. Miljörapporten avges då som en separat del av havsförvaltningsplanen.

2. Bedömning av den marina miljöns nuvarande tillstånd

Den marina miljöns nuvarande tillstånd har bedömts i en bredbasig grupp av experter på grundval av tillgängliga data och med hjälp av nationella och internationella bedömningar, särskilt de bedömningar av havets tillstånd som gjorts vid verkställandet av konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö, samt de bedömningar av kustvattnens ekologiska och kemiska status som gjorts vid planering av vattenvården. Bedömningen av den marina miljöns nuvarande tillstånd presenteras mer detaljerat i kapitel 7.

3. Definition av god miljöstatus i den marina miljön

Fastställandet av vad som avses med en god status utgör en del av havsförvaltningsplanen. Inom havsvården uppdelas den marina miljöns status i två kategorier: 1) miljöns status är god eller 2) miljön har inte uppnått god status. God miljöstatus i den marina miljön och den marina miljöns särdrag fastställs på grundval av de elva kvalitativa deskriptorer som anges i bilaga 3 i havsvårdsförordningen (980/2010). Dessutom ska man beakta de bedömningskriterier som anges för var och en deskriptor i EU-kommissionens beslut 2010/477/EU och de tillhörande indikatorerna. Om den inledande bedömningen visar att ett eller flera bedömningskriterier inte är lämpliga för användning, ska medlemsstaten förse kommissionen med en motivering.

God status definieras kvalitetsmässigt för varje kriterium, och för varje kriterium ställs även kvalitativa mål. För statusindikatorerna fastställs gränsvärden (miljömål), som kan antingen vara kvantitativa eller kvalitativa, då de kvantitativa inte kan fastställas vetenskapligt.

De bedömningskriterier som kan användas vid definition av havsmiljöstatus baserar sig på föreskrifter i tillämplig EU-lagstiftning. Dessa inkluderar bland annat ramdirektivet för vatten 2000/60/EG, som gäller kustvatten och som syftar till att påverka hanteringen av belastningen från avrinningsområdena och annan påverkande aktivitet, direktivet om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter 92/43/EEG (habitatdirektivet), direktivet om bevarande av vilda fåglar 2009/147/EG (fågeldirektivet), direktivet om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område (2008/105/EG) samt ett flertal juridiska instrument som utvecklats på grundval av den gemensamma fiskeripolitiken. Finlands livsmedelslagstiftning baserar sig på verkställande av nationell lagstiftning och EU-lagstiftning.

Havsförvaltningsplanen stöder för de marina ekosystemens del översynen av Europeiska unionens strategi för biologisk mångfald för tiden efter 2010 och handlingsplanen för biologisk mångfald. Vid behov beaktas också de uppgifter som samlats in och de tillvägagångssätt som utvecklats inom ramen för regionala havskonventioner. När det gäller Östersjön utgör HELCOM:s Baltic Sea Action Plan, i tillämpliga delar, en del av verkställandet av havsvården.

4. Uppställande av miljömål

Enligt förordningen om havsvårdsförvaltningen ska det utifrån den inledande bedömningen av den marina miljös tillstånd ställas upp övergripande miljömål för att uppnå eller upprätthålla en god miljöstatus i den marina miljön (kapitel 6). Miljömålen består av allmänna mål som visar en god miljöstatus i den marina miljön, mätbara mål som är nödvändiga för genomförandet av uppföljning och bedömning av hur en god miljöstatus har uppnåtts och indikatorer i anknytning till detta (kapitel 7). Statusmål ställs upp för att de fastställda åtgärderna ska vara tillräckliga och leda till att en god miljöstatus i den marina miljön uppnås och bevaras. Dessutom ställs det upp funktionella mål för verkställandet av havsförvaltningsplanen (kapitel 9).

De allmänna miljömålen är inriktade på väsentlig belastning från mänskliga aktiviteter och på minskning av belastningens påverkan, såsom eutrofieringen, farliga ämnen och minskning av den biologiska mångfalden. De allmänna målen preciseras med statusmål som beskriver den önskade statusen för den marina miljön.

När de allmänna målen ställs upp ska man också utnyttja tidigare åtaganden och principbeslut, som preciseras genom de funktionella målen. För att man ska lyckas uppnå målet god status är de belastningsrelaterade funktionella målen viktiga, och de ligger som grund för åtgärdsprogrammet, som ska utarbetas senast 2015.

Enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen är det i enskilda fall och på vissa villkor som nämns i lagen möjligt att avvika från de i havsförvaltningsplanen uppsatta miljömålen eller tidtabellen för uppnåendet av miljömålen. Eventuella undantag kommer att specificeras senare i åtgärdsprogrammet för havsvården och tidtabellen för att uppnå målen anges i kapitel 8.

5. Fastställande av indikatorer

För uppföljningen av framstegen mot målen för god miljöstatus i den marina miljön används de mätbara indikatorer som fastställs i anknytning till de mål för god status

som presenteras i kapitel 7. Indikatorerna för havsvården baserar sig på kommissionens beslut 2010/477/EU. För vissa deskriptorer för havsvården finns ingen indikator. För dessa deskriptorer ska en indikator fastställas i första skedet före utgången av 2014 eller för den följande planeringsperioden av havsvårdsplanen. I synnerhet indikatorerna för skadliga ämnen kompletteras i samband med översynen av direktivet om miljökvalitetsnormer (2008/105/EG). Nödvändiga ytterligare indikatorer och ändringar i indikatorerna kan fastställas i samband med beredningen av övervakningsprogrammet för havsvården.

6. Allmänna mål som visar en god miljöstatus i den marina miljön

Med de allmänna miljömålen för att uppnå en god miljöstatus i den marina miljön definieras de av människan orsakade belastningshelheter via vilka man förbättrar den marina miljöns tillstånd och tryggar den långsiktiga funktionen och produktiviteten hos dess ekosystem.

Ett allmänt mål är att skydda, bevara och vid behov återställa Östersjön så att det är ekologiskt variationsrikt, dynamiskt, rent, friskt och produktivt.

6.1 Eutrofiering skadar inte Östersjömiljön

Målet är att minska utsläppen av näringsämnen i enlighet med vattenförvaltningsplanerna för Finlands vattenförvaltningsområden och att minska kväve- och fosforbelastningen från olika källor så att de underskrider gränsvärdena i HELCOM:s aktionsplan (Baltic Sea Action Plan).

6.2 Skadliga ämnen har inga negativa effekter på det marina ekosystemets funktion eller på användningen av fisk och vilt som livsmedel

Målet är att miljökvalitetsnormerna för skadliga ämnen samt kvalitetsnormerna för fisk och vilt som får användas som livsmedel inte överskrids. Ett annat mål är att effektivisera riskhanteringen i fråga om skadliga ämnen samt att öka mängden tillgängliga uppgifter och förbättra kvaliteten på uppgifterna om skadliga ämnen.

6.3 Nivån på skyddet av alla inhemska arter i Östersjöområdet är gynnsam och bevarandet av dem är tryggt på lång sikt

Målet är att arternas, livsmiljöernas och ekosystemens funktion och mångfald är tryggade och att effekterna av främmande arter är minimerad. Målet är också att trygga de marina näringsvävarnas funktionsmöjligheter och strukturen hos havsbottens ekosystem.

6.4 Sjöfarten är trygg och har så liten negativ miljöpåverkan som möjligt

Målet är att ytterligare utveckla trafikledningen och förbättra det i realtid fungerande och uppdaterade elektroniska informationsutbytet mellan fartygen och VTS-centralerna, till exempel utbytet av information om väder-, våg-, vattenstånds- och isförhållanden samt om specialsituationer. Genom sjökartläggningen förbättras sjösäkerheten, eftersom kartläggningen säkerställer att det finns tillräcklig med information om farledernas djup för fartygstrafiken.

Målet är att minska och förebygga fartygens utsläpp i luft och vatten, till exempel utsläpp av svavel och näringsämnen, att säkerställa tillräcklig beredskap för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor och att förhindra spridningen av främmande arter i Östersjön. Målet är också att fysisk bearbetning av havsbotten, undervattensbuller och nedskräpning orsakad av människan inte leder till negativa effekter på naturmiljön i Östersjön.

6.5 Användningen av marina naturresurser är hållbar

Målet är att fisket är hållbart i fråga om alla fångstarter och att fisket inte orsakar betydande skada på den övriga marina miljön.

6.6 Genom marin regionplanering förebyggs konflikter i fråga om användningen av havsområdena

Ramdirektivet om en marin strategi behandlar inte marin regionplanering, men i det nationella genomförandet anses denna vara ett viktigt instrument även i arbetet för att uppnå en god status för havet. Målet är att den nationella och internationella planeringen av havsområdena ska bilda en sammanhängande helhet. Vid planeringen bör man beakta förändringar både i miljön och i belastningen från mänskliga aktiviteter. Dessutom bör man genom planeringen förbereda sig på eventuella framtida konflikter och sträva efter att främja synergier som är förenliga med hållbar användning av de olika användningsformerna.

7. Bedömning av den marina miljöns nuvarande tillstånd, önskad god miljöstatus och tillhörande indikatorer

Bedömningen av den marina miljöns nuvarande tillstånd och definitionen av god miljöstatus i den marina miljön har utförts i enlighet med de kvalitativa deskriptorerna i bilaga 3 i statsrådets förordning 980/2011 och i enlighet med bedömningskriterierna i EU-kommissionens beslut (2010/477/EU).

De nedan (7.1-7.11) angivna bedömningarna av havets tillstånd, baserar sig på de uppskattningar av det aktuella tillståndet i havet, uppställda i ramdirektivet om en marin strategi samt i dokumentet över fastställandet av god miljöstatus, mål och indikatorer. Bedömning av i vilken grad god status uppnås, kommer att övervakas genom indikatorer. För närvarande finns det inte tillräckligt med indikatorer för att täcka alla deskriptorer och utvärderingskriterier. Kriterierna kommer att vidareutvecklas senast 2014 efter en integration av övervakningsprogrammet med ramdirektivet, och för det andra planerinksskedet, senast 2018, enligt förslag av havsvårdens expertgrupp. Bakgrundsdokument finns tillgängliga på www.ymparisto.fi/merenhoito och på www.miljo.fi/havsvard

7.1. Nuvarande tillstånd i Östersjöns och Finlands havsvatten

God miljöstatus har inte uppnåtts i Finlands havsområden, och inte heller någon annanstans i Östersjöbassängen. Den för stora näringsbelastningen och den eutrofiering som denna lett till är ett problem för hela Östersjön, och den äventyrar både bevarandet av den biologiska mångfalden och näringsvävarnas funktion, särskilt i de ben-

tiska ekosystemen. Många främmande arter har spridit sig till Östersjön, skadliga ämnen har ackumulerats särskilt i toppen av näringsväven och till exempel dioxinhalterna överskrider i vissa fiskar gränsvärdena i EU:s livsmedelsnormer. Eventuella utsläpp av kemikalier och i synnerhet olja i samband med olyckor i sjötrafiken utgör ett hot mot organismerna i Östersjön och nyttobruket av havet. Det finns inte ännu någon kunskap om nivåerna på undervattensbullret i Östersjön och dess potentiella nackdelar för den marina miljön. Det antas av mängden skräp i dagens läge inte är till skada för den marina miljön och användningen av den, men kunskap fattas särskilt om påverkan av mikropartiklarna av plast.

I Finlands havsområden varierar havets tillstånd, men med avseende på de elva deskriptorer (bilaga 3 i havsvårdsförordningen) som ska användas vid definition av status i den marina miljön krävs åtgärder i alla Finlands havsområden för att en god status ska kunna uppnås. I Finlands havsområden är tillståndet i vattenområdena klart sämst i Finska viken och Skärgårdshavet.

Enligt Finlands vattenförvaltningsplan (2009) har tillståndet i Finlands kustområden tydligt försämrats. I cirka 60 % av kustområdet är statusen sämre än god enligt definitionerna på god ekologisk status inom vattenvården. Statusen i de inre kustområdena i Finska viken och i Skärgårdshavet är i huvudsak enligt dessa kriterier främst otillfredsställande och i yttre skärgården måttlig. Inom vattenvården har klassificeringen av vattnens ekologiska status gjorts utifrån data från 2002–2008, och den kommer att ses över våren 2013.

7.2 Önskad god miljöstatus i havet och indikatorer

Den marina miljöstatusen är god när havet är ekologiskt variationsrikt och dynamiskt samt rent, friskt och produktivt och när användningen av havet befinner sig på en nivå som är hållbar och tryggar möjligheten till användning och verksamhet för nuvarande och framtida generationer.

God miljöstatus i den marina miljön beskrivs nedan i fråga om kvalitet med hjälp av de elva deskriptorerna i bilaga 3 i havsvårdsförordningen (980/2011) och genom användning av de bedömningskriterier som anges för var och en deskriptor i kommissionens beslut 2010/477/EU och de tillhörande indikatorerna. God status definieras kvalitativt för varje bedömningskriterium. De gränsvärden för god status som fastställs för indikatorerna kan vara antingen kvantitativa eller kvalitativa. Kvalitativa indikatorer används när ett kvantitativt värde inte vetenskapligt kan fastställas.

7.2.1. Biologisk mångfald bevaras. Livsmiljöernas kvalitet och förekomst samt arternas utbredning och abundans överensstämmer med rådande geomorfologiska, geografiska och klimatiska förhållanden

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om biologisk mångfald

God miljöstatus i den marina miljön har inte uppnåtts för denna deskriptors del, eftersom användningen av havet hotar flera arter eller bevarandet av deras populationer och samhällen samt utnyttjandet av ekosystemtjänsterna.

För många av livsmiljöerna och arterna i de områden som ingår i Natura 2000-nätverket är tillståndet ogynnsamt eller håller på att försämrats och flera livsmiljöers tillstånd har ansetts vara hotat. För många arter har förekomstområdet krympt, de flesta belastningarna och hoten i fråga om havsnaturens mångfald håller på att öka i antal och överlag håller tillståndet i fråga om mångfalden i Finlands havsnatur på att försämrats.

Eutrofiering och skadliga ämnen är fortfarande det största hotet mot havsnaturens mångfald.

I HELCOM:s bedömning av naturens mångfald (2003–2007) grupperades de olika indikatorerna enligt de ekologiska mål som ingår i Östersjöns aktionsplan (Baltic Sea Action Plan) och som beskriver mångfalden (landskap, samhällen, arter). På 82 % av observationsplatserna längs Finlands kust klassificerades den totala statusen av mångfalden som sämre än god. Av områdena med öppet hav var statusen god endast i Kvarken och Bottenhavet.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om biologiska mångfald samt indikatorer

Statusen i den marina miljön är god när

1. utbredningen av arterna motsvarar deras naturliga förekomstområde, deras populationer är livskraftiga och havsområdenas tillstånd eller användningen av områdena inte äventyrar arternas, populationernas och samhällenas överlevnad på lång sikt.

Målet är att skyddsnivån för de marina arter som nämns i bilagorna till habitat- och fågeldirektivet är gynnsam, och att antalet arter och bestånd som HELCOM klassificerat som hotade minskar. Sälstammarnas naturliga utbredning tryggas och att tillståndet upprätthålls på en gynnsam skyddsnivå eller att beståndens tillstånd uppnår en gynnsam skyddsnivå och antalet sälur som blir jagade eller råkar bli bifångst inte äventyrar den goda statusen i fråga om sälstammarna. De populationer av havsörn och sjöfåglar som häckar (havs- och kustfåglar som lever på havsorganismer) inte minskar på lång sikt och att deras produktion av ungar är god samt att förhållandena är så goda att populationerna av havsfåglar som ruggar och övervintrar kan upprätthållas. Havsöringens naturliga bestånd återhämtar sig och att tillräckligt med lekfisk stiger upp från havet till de nya yngelproduktionsområden som bildats tack vare restaureringen av rinnande vatten och att havsöringsbeståndens genetiska mångfald inte minskar.

Måluppfyllelsen följs upp med följande indikatorer:

- sälarnas utbredningsområde;
- antalet hotade marina arter och bestånd (slutmål: inga hotade arter, etappmål: antalet hotade arter minskar och artens bevarandestatus förbättras jämfört med nuvarande nivå, som utgör referensnivå);
- diversitetsindexet för arterna av makroskopiska bottenlevande organismer på mjukbotten i områden med öppet hav;
- för kustregionernas mjukbotten: BBI (Brackish water benthic index, bentiskt index för bräckt vatten), som används i vattenförvaltningsplanerna, och för öppet hav: den klassificering som baserar sig på antalet arter;
- bytesmängderna av de viltarter som jagas;

- antalet arter av habitat- och fågeldirektivets arter vars skyddsnivå är gynnsam.

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Statusen i den marina miljön är god när

2. livsmiljöernas utbredning, fördelning och status motsvarar deras inneboende egenskaper.

Målet är att skyddsnivån för de livsmiljöer som nämns i bilagorna till habitat- och fågeldirektivet är gynnsam i havsområdena och att de hotade livsmiljöernas och organismsamhällenas status blir bättre samt att utbredningsområdet för de arter som bildar biotoper motsvarar deras historiska utbredningsområde och att populationerna är livskraftiga. Utbredningsområdet och samhällsstrukturen för organismerna på alla typer av bottenar (hård-, sand- och mjukbottenar) och populationerna av dessa upprätthålls eller förbättras. Livsmiljöerna i de grunda områden som är viktiga lekområden för fiskar (till exempel grunda grus- och sandbottenar och älvars deltaområden) och kvaliteten på vattnet i dessa är så god att dessa livsmiljöer kan producera yngel i normal omfattning och mångfald.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen. Indikatorer kommer att utvecklas före utgången av 2018.

Statusen i den marina miljön är god när

3. ekosystemens struktur möjliggör förekomst av alla livsmiljöer och tillhörande funktionella organismgrupper och de funktionella organismgruppernas mångfald är tryggad.

Målet är att alla livsmiljöers samhällsstruktur motsvarar ekosystemen på livskraftiga bottenar och att de marina naturskyddsområdena bildar ett ekologiskt sammanhängande (koherent) nätverk som tryggar livskraften hos och förekomsten av de endemiska arternas populationer på lång sikt i alla havsområden samt möjligheten för nyckelarterna att sprida sig från ett skyddsområde till ett annat.

För uppföljningen av måluppfyllelsen finns det för närvarande inga lämpliga indikatorer, men sådana ska tas fram senast före utgången av 2018.

7.2.2. Främmande arter som har införts genom mänsklig verksamhet håller sig på nivåer som inte förändrar ekosystemen negativt

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om främmande arter

För denna deskriptors del är statusen i den marina miljön i huvudsak god. I Finlands territorialvatten har 34 främmande och 27 etablerade arter observerats. I dessa siffror ingår även däggdjur och fåglar som lever i den marina miljön och kan påverka tillståndet i havet. Endast en del av de främmande arterna har en negativ effekt på de ursprungliga arterna, ekosystemets funktion eller människan direkt. Den nationella strategin för främmande arter 2012 klassificerar sju av de främmande arterna i Fin-

land som invasiva arter och nio arter som arter som bör kontrolleras eller som arter som är lokalt invasiva.

Det största antalet främmande arter finns i Finska viken, det näst största antalet i Skärgårdshavet.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om främmande arter

Med avseende på främmande arter är statusen i den marina miljön god när

1. de främmande arterna inte inverkar negativt på de ursprungliga arterna och funktionella grupperna, trofinivåerna, ekosystemets funktion eller livsmiljöerna.

Det slutliga målet är att förhindra införsel av främmande arter och etappmålet att takten på införseln av främmande arter minskar. Ett annat mål är att de skadliga effekterna av de invasiva och mycket invasiva främmande däggdjursarterna har minimerats i de särskilt viktiga fågelområdena i skärgården.

Måluppfyllelsen följs upp med följande indikatorer:

- införseln av nya främmande arter;
- förändringen i antalet etablerade främmande arter (målet är att antalet inte ökar).

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

7.2.3. Populationerna av alla kommersiellt nyttjade fiskar, skaldjur och blötdjur håller sig inom säkra biologiska gränser och uppvisar en ålders- och storleksfördelning som vittnar om ett friskt bestånd

Den marina miljöns nuvarande tillstånd med avseende på kommersiellt nyttjade fiskar, skaldjur och blötdjur

Det saknas en helhetsbedömning av tillståndet i Finlands havsområden i fråga om fisket och fisket inriktat på kommersiella arter, och det är svårt att utföra en heltäckande bedömning. Bedömningsarbetet försvåras av det faktum att för vissa fiskbestånd del är Finlands andel av fisket inte särskilt betydande. För att kunna göra bedömningar skulle det behövas mera uppgifter om de viktigaste kustarterna.

För arter som regleras internationellt utarbetas årligen bedömningar av bestånden i ICES. Strömningen är klart den fångstart som fångas i största mängder, och största delen av de finländska fiskarna får sina fångster i Bottenhavet. Statusen för strömmingsbeståndet i området är god, och beståndet nyttjas enligt MSY (maximum sustainable yield, maximal hållbar avkastning)-principen. Finska vikens och Skärgårdshavets strömming tillhör strömmingsbeståndet i Östersjöns huvudbassäng. Av strömmingsfångsten i detta vidsträckt område har de finländska fiskarna fångat cirka 16 % och av skarpsillsfångsten i Östersjön mindre än 10 %. I båda fallen får även de finländska fiskarna en del av sin fångst utanför Finlands havsområde.

Fisket av strömming har under de senaste åren varit för intensiv i huvudbassängen och delvis även fisket av skarpsill i Östersjön. Skarpsillsbeståndet utnyttjas nu i enlighet med MSY-principen. Information om Bottenvikens strömming finns otillräckligt för att kunna göra en bedömning av beståndet. Det östliga torskbeståndet utnyttjas enligt MSY-principen, men det västliga torskbeståndets dödlighet bör minskas.

Den ursprungliga orsaken till vildlaxbeståndets dåliga status är förlusten av lekälvar. De återstående individerna av vildbestånden, liksom även de individer som härstammar från planteringar, är föremål för fiske både i södra Östersjön och i Finlands havsområden och älvar. I Finland finns vildlaxbestånd kvar i praktiken endast i Torne älv och i Simojoki. Laxbeståndets status kan på grundval av kriteriet vildyngelsproduktion numera anses vara god i Torne älv men inte i Simojoki. Yngelproduktionen håller dock på att öka i båda älvarna, särskilt tack vare förbudet av drivgarnsfiske i Östersjön och den framgångsrika regleringen av laxfisket vid kusten.

Det finns mindre uppgifter om statusen för de mer lokala bestånden och för de viktigaste kommersiella kustarterna, som ger bättre information om statusen i Finlands havsområden. Vid nationell övervakning och i enskilda studier har det observerats att fisket av vandringsik och gös i Skärgårdshavet är inriktat på för små individer, vilket försvagar beståndens status och minskar fångsterna.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om kommersiellt nyttjade fiskar, skaldjur och blötdjur

I fråga om kommersiellt nyttjade fiskar, skaldjur och blötdjur definieras god miljöstatus separat på grundval av fiske, naturlig reproduktionskapacitet och fiskbestånd.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

1. fiskekapaciteten inte för någon kommersiell arts del överstiger den nivå som ger en maximal hållbar avkastning (MSY).

Målet är att det kommersiella fiske som är inriktat på bestånd av strömming, skarpsill och torsk har ordnats så att den beståndsspecifika fiskeridödligheten (F) inte överstiger nivån F_{msy} , att fisket av de viktigaste kustarterna är hållbart (F_{msy} eller motsvarande överskrids inte) och att fiskekapaciteten i fråga om halv vuxna icke-köns mogna individer är så liten som möjligt.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- strömming, skarpsill och torsk: beståndsspecifik fiskeridödlighet (F).

Indikatorerna ska utvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

2. fiskbeståndens naturliga reproduktionskapacitet är god och det finns tillräckligt med lekande honfiskar för att trygga beståndets normala reproduktion och när antalet tillgängliga reproduktionsområden är tillräckligt för att trygga vandringsfiskbeståndens mångfald och bevarande och bestånden klarar av fångsten utan inplantering.

Målet är att laxfisket är ordnat så att tillräckligt många honfiskar kan stiga upp i lekälvarna för att den älvspecifika produktionen av vildyngel ska uppgå till 50 %/75 % av den älvspecifika potentiella yngelproduktionskapaciteten (PSPC), som anges i form av antalet yngel som vandrar från älven till havet att storleken på strömmingens och skarpsillens lekbestånd och mångfalden av de viktigaste kustarterna förblir på en nivå som är tillräckligt hög för att beståndet ska förnya sig.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- lax: nuvarande realiserade vandringsyngelproduktion i förhållande till befintlig yngelproduktionspotential
- storleken på lekbestånden i strömmingens och skarpsillens delbestånd.

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

3. det inte finns några betydande avvikelser eller förändringstrender i fiskbeståndens struktur som beror på ett kraftigt fisketryck på i synnerhet små eller stora individer och som kan försämra beståndens avkastning och när fiskarna i regel hinner leka åtminstone en gång innan de utsätts för kraftigt fiske.

Målet är att de storvuxna lekfiskarnas andel i populationerna av de viktigaste kustarter som fiskas (gös, sik och abborre) är tillräcklig och att fiskarna är tillräckligt stora när de når könsmognad för att fiskbestånden ska generera en stor fångst på hållbar nivå och för att antalet fiskar som får möjlighet att leka förblir stort och risken för genetiska förändringar så liten som möjligt.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

7.2.4. Alla delar av de marina näringsvävarna, i den mån de är kända, förekommer i normal omfattning och mångfald på nivåer som är tillräckliga för att arternas långsiktiga bestånd ska kunna säkerställas och deras fulla reproduktiva kapacitet behållas

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om havets näringsväv

För denna deskriptors del har god miljöstatus i den marina miljön inte uppnåtts. Östersjöns ekosystem har genomgått betydande strukturella förändringar under de senaste decennierna. Eutrofiering, farliga ämnen, fiske och jakt och även förändringar i salthalt och temperatur är de viktigaste faktorerna som påverkar Östersjöns näringsvävar.

En följd av eutrofieringen är att mängden växtplankton och små djurplanktonorganismer som livnär sig på växtplankton har ökat och att den genomsnittliga storleken på djurplanktonorganismerna i ytvattnen har minskat. Dessutom har det skett förändringar i fisksamhället, torskbeståndet har minskat och beståndet av skarpsill, som är en viktig föda för torsken, har blivit större. Strömmingen och skarpsillen tävlar delvis om samma näring. I Östersjöns huvudbassäng har strömmingsbestånden och särskilt strömmingens tillväxt försämrats. Också i Bottenhavet har strömmingsindividernas

tillväxt tydligt försämrats, men strömmingsbeståndets storlek har klart blivit större. Östersjösalarna livnär sig huvudsakligen på fisk. Åtminstone vid sydkusten har mörtfiskarna – särskilt braxen och mört – blivit rikligare som en följd av eutrofieringen och eventuellt också delvis på grund av det varmare klimatet och det selektiva fisket av rovfiskar. Skadliga ämnen som anrikas i näringsväven har påverkat sälarnas fortplantning negativt.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om havets näringskedja

I fråga om havets näringsvävar definieras god miljöstatus i den marina miljön separat utifrån toppredatorerna, fiskbestånden, samhällena av växtplankton och djurplankton samt de zoobentiska samhällena.

Statusen i den marina miljön är god när

1. topp-predatorernas populationer är friska och produktiva.

Målet är att populationerna av toppredatorer och rovfåglar i Östersjön är friska och att deras fortplantning lyckas.

För närvarande följs måluppfyllelsen upp med följande indikatorer:

- storleken på och utvecklingen av det beräknade beståndet av sälar (gråsäl och vikare) på lång sikt;
- antalet sälar (gråsäl och vikare) som jagats;
- havsörnens reproduktionsförmåga.

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Statusen i den marina miljön är god när

2. fiskbestånden är friska och produktiva och arterna förekommer i normal omfattning inom ramen för rådande temperaturförhållanden och salthalter.

Målet är att fiskarnas förekomster är normala med avseende på rådande temperaturförhållanden och salthalter och att de artgrupper som är centrala för att näringsväven ska fungera förekommer i balanserad omfattning.

De arter (strömming, skarpsill, torsk och lax) som är föremål för internationell kvotreglering är viktiga faktorer i Östersjöns näringsväv. Dessa arter är viktiga för fisket i Östersjön, och därför behandlas indikatorerna som anknyter till dem under deskriptor 7.2.3.

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2018

Statusen i den marina miljön är god när

3. växt- och djurplanktonsamhällenas sammansättning är i jämvikt och garanterar att energi överförs till högre nivåer i näringsväven.

Målet är att växt- och djurplanktonsamhällenas struktur är sådan att det finns gott om näring av god kvalitet på de högre nivåerna i näringsväven.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Statusen i den marina miljön är god när

4. de zoobentiska samhällenas sammansättning är i jämvikt och garanterar att energi överförs till högre nivåer i näringsväven.

Målet är att de zoobentiska samhällenas struktur till artsammansättning och ålders- och storleksfördelning motsvarar naturliga samhällen och att näringskvaliteten på de högre nivåerna av näringsväven är god.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

7.2.5. Eutrofiering framkallad av människan reduceras till ett minimum, särskilt dess negativa effekter, såsom minskad biologisk mångfald, försämrade ekosystem, skadliga algbloomingar och syrebrist i bottenvattnet

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om eutrofieringen

Den av människan orsakade eutrofieringen är betydande i nästan hela Finlands havsområde. För denna deskriptors del är statusen i den marina miljön god endast i en del av Bottenhavet.

De skadliga effekterna av eutrofieringen tar sig uttryck i ökad primärproduktion, skadliga algbloomingar, grumligare vatten, ökad syreförbrukning i vattenpelare och på botten, uppslamning av botten och syrebrist, förändringar i den naturliga artsammansättningen, utarmning av den biologiska mångfalden och en försämring av ekosystemens tillstånd.

Utifrån HELCOM:s bedömning av tillståndet (2009) klassificerades alla bassänger i Östersjön, med undantag av en del av Bottenviken och Bottenhavet, som eutrofierade på basis av data (bl.a. näringsämnen, växtplankton, siktdjup) som hade samlats in 2001–2006 vid 172 kuststationer och 17 stationer på öppet hav.

Den ekologiska bedömningsklassificeringen av yt- och kustvattnen enligt vattenvården baserar sig främst på biologiska kvalitetsfaktorer och omfattar i fråga om havsvården närmast eutrofieringen. På grundval av vattenvårdskriterierna är den ekologiska statusen god i nästan hälften av kustvattnen i Finland och måttlig eller sämre än måttlig i över hälften av kustvattnen. Majoriteten av områdena med god status finns i de yttre kustvattnen i Bottniska viken, men i de inre kustområdena är statusen i huvudsak måttlig. Statusen i de inre kustområdena i Finska viken och Skärgårdshavet är främst otillfredsställande och i yttre skärgården måttlig. I östra Finska viken är situationen omvänd: statusen i den yttre skärgården är sämre än i den inre skärgården.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om eutrofieringen

För eutrofieringens del definieras god miljöstatus i den marina miljön separat för mängden och halterna av näringsämnen och organiskt material, vattnets klarhet och mängden växtplankton samt arternas och livsmiljöernas egenskaper.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

1. mängden näringsämnen och organiskt material som sköljs ut i havet på grund av mänskliga aktiviteter samt deras halter i vattnet är på en sådan nivå att de har varken direkta eller indirekta skadliga effekter i havsmiljön.

Målet är att

- a. näringsbelastningen i havet har minskats enligt vattenförvaltningsplanerna till en nivå som gör det möjligt att uppnå en god ekologisk status i kustvattnen och att näringsbelastningen understiger de maximala mängder som godkänts för Finland i HELCOM BSAP;
- b. halterna av näringsämnen i kustvattnet understiger de klassgränser som fastställts i vattenförvaltningsplanerna för god ekologisk status och att halterna på öppna havet understiger de regionala gränsvärdena för god status som godkänts i HELCOM.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- halterna av fosfor, kväve och silikat;
- den årliga näringsbelastningen (totalfosfor och totalkväve) som härstammar från ytvatten;
- näringsbelastningen genom luftnedfall

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

2. vattnet är klart och planktonalgerna och deras blomningar inte påverkar vattenkvaliteten negativt eller har andra indirekta skadliga effekter.

Målet är att siktdjupet överstiger och mängden växtplankton understiger de i vattenförvaltningsplanerna definierade gränserna för god ekologisk status på kusten, att de inom HELCOM godkända regionala gränsvärdena för god status på öppna havet underskrids samt att mängden skadliga algbloomingar och halterna av de skadliga ämnen som de producerar, minskar.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- halten av a-klorofyll i ytvattnet
- siktdjupet
- halten av fykocyanin i ytvattnet.

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

3. arternas och livsmiljöernas naturliga förhållanden och djupfördelning inte äventyras och mängden syre är tillräcklig.

Målet är att den undre gränsen för blåstångens växtdjup överstiger de klassgränser som fastställts för god ekologisk status i vattenförvaltningsplanerna och att trådalger inte har negativ effekt på blåstångens tillväxt och att mängden och omfattningen av de syrefria bottenarna minskar.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- blåstångszonens och rödalgssamhällenas förekomstdjup.

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

7.2.6. Havsbottens integritet håller sig på en nivå som innebär att ekosystemens struktur och funktioner kan tryggas och att i synnerhet de bentiska ekosystemen inte påverkas negativt

Den marina miljös nuvarande tillstånd i fråga om havsbottens integritet

I Finlands havsområden är effekterna av fysiska störningar till exempel muddringar, deponeringar, undervattenskablar och -rör och annat byggande samt skador från fartygs- och båttrafikens propellerströmmar, vågor och ankringar, för närvarande lokala, vilket betyder att statusen i den marina miljön för denna deskriptors del är god.

I Finlands havsområden idkas inte tung bottenrålning. Undervattenskonstruktioner påverkar bottenförhållandena lokalt, särskilt under byggnadsskedet .

Tack vare den nya vattenlagen är det möjligt att bättre än tidigare kontrollera åtgärdernas skadliga effekter. Till exempel en allt större del av muddringarna kräver tillstånd enligt denna lag. Däremot har störningar orsakade av eutrofiering (bl.a. syrefria bottenar) en omfattande effekt på det bentiska samhällets tillstånd, både på öppna havet och vid kusten. Dessa behandlas i del 3.5.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om havsbottens integritet

I fråga om havsbottens integritet definieras god miljöstatus i den marina miljön separat utifrån de direkta och indirekta effekterna av mänsklig verksamhet samt utifrån det bentiska samhällets funktion och mångfald.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

1. de mänskliga aktiviteternas direkta eller indirekta effekter på havsbotten är på en nivå som innebär att ekosystemens struktur och funktioner är tryggade och att i synnerhet de bentiska ekosystemen inte påverkas negativt.

Målet är att de belastningar som människan orsakar på havsbotten är lokala och att de kumulativa effekterna av belastningarna inte förhindrar de bentiska ekosystemens naturliga struktur och funktion.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

2. de bentiska samhällenas funktion och arternas abundans och mångfald inte är i fara och när de kan garantera de nödvändiga ekosystemtjänsterna (näringssubstratets och kolets kretslopp) och funktionerna (näring, skydd och fortplantning).

Målet är att havsbottnarnas skyddsnivå är tillräcklig och att bottnarna erbjuder en gynnsam livsmiljö både för arter som fäster sig vid underlaget och arter som rör sig fritt.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

7.2.7. En bestående förändring av de hydrografiska villkoren påverkar inte de marina ekosystemen på ett negativt sätt

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om de hydrografiska villkoren

De mänskliga aktiviteterna i Finlands havsområden har bara lokala effekter när det gäller hydrografen i Östersjön, så för denna deskriptors del är statusen i den marina miljön god.

Dammar eller exempelvis vägar anlagda på en bank kan lokalt inverka på de hydrografiska förhållandena. De observerade permanenta eller långvariga förändringarna i de hydrografiska förhållandena har främst berott på variationer eller förändringar i klimatet.

Med tanke på Östersjöns tillstånd har förändringarna i vattenstånd betydelse för vattenväxlingen i sådana vikar i den inre skärgården där vattenväxlingen huvudsakligen beror på förändringar i vattenståndet. Förändringarna i vattenståndet påverkar också tillståndet i miljön om vattnet vid översvämningar täcker områden där ämnen som är skadliga för vattenmiljön kan sköljas ut i havet. Exempel på sådana är förvaringsplatser för farligt avfall och kärnkraftverk som byggts vid havsstränder.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om hydrografiska förhållandena

Den marina miljöns status är god när de rådande hydrografiska (t.ex. salthalt, temperatur, pH och hydrodynamik) förändringar som mänskliga aktiviteter orsakar inte skadar arternas, populationernas eller ekosystemens funktion.

Målet är att den naturliga vattenväxlingen i Östersjön och dess bassänger är tryggad, att salthalten förblir naturligt stabil, att den årliga totalcirkulationen i det översta skiktet sker varje vår och höst och dessutom att vattenväxlingen är tillräcklig också lokalt.

Måluppfyllelsen följs upp med följande indikatorer:

- vattnets salthalt och förändringarna i den;
- vattnets temperatur och förändringarna i den;
- vattnets skiktning och dess förändringar

Indikatorerna ska vidareutvecklas före utgången av 2018.

7.2.8 Koncentrationer av främmande ämnen håller sig på nivåer som inte ger upphov till föroreningseffekter

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om främmande ämnen

För denna deskriptors del har god miljöstatus i den marina miljön inte uppnåtts. De befintliga statusbedömningarna bygger på knappa mätdata. I klassificeringen inom vattenvården har kustvattens kemiska status inte bedömts heltäckande ännu under den första planeringscykeln. Det finns mycket lite information om de skadliga ämnenas biologiska effekter. Enligt HELCOM:s statusbedömning har havsområdena inte uppnått god status i fråga om metaller (särskilt kvicksilver) och organiska ämnen. Ålands havs status har klassificeras som god.

I statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006) har det fastställts en kvalitetsnorm för kvicksilver i biota (abborre). Syftet med kvalitetsnormen är att skydda i synnerhet däggdjuren och sjöfåglarna i näringsvävens topp, och denna norm överskrids i allmänhet mångfalt till och med i fråga om kvicksilverhalter i fiskar i naturtillstånd. Halterna av HCB och HCBD underskrider klart gränsvärdena för farliga ämnen.

Skadliga ämnen producerade av alger (speciellt fykotoxiner) finns i hela Östersjöområdet. Om dem finns det forskningsdata från cirka 25 års tid, men inga egentliga övervakningsuppgifter.

Det finns mycket lite information om de skadliga ämnenas biologiska effekter. De enda tidsserierna behandlar variabler som rör reproduktionen hos rovdjuren i toppen av näringsväven (fåglar, marina däggdjur).

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om koncentrationerna av främmande ämnen

I fråga om koncentrationerna av främmande ämnen definieras god miljöstatus i den marina miljön nedan på två sätt.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

1. halterna av skadliga ämnen i organismerna eller i vattnet är på en nivå som inte leder till direkta eller indirekta skadliga effekter på känsliga havsorganismer eller på arter i näringsvävens topp.

Målet är att koncentrationerna av långlivade organiska föreningar och andra skadliga ämnen understiger de kvalitetsnormer som anges i statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006). Dessutom orsakar olje- och kemikalieutsläpp inga förändringar i koncentrationerna av skadliga ämnen.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- polybromerade difenyletrar i vatten;
- tungmetallerna nickel, bly och kadmium i vatten;
- organiska tennföreningar i vatten;
- radioaktiva ämnen (cesium-137) i vatten och fisk;
- totala oljehalten i havsvatten;
- antalet oljeutsläpp som observerats under övervakningsflygningar.

Beslut om de indikatorer som ska utvecklas före utgången av 2014 och 2018 fattas efter revideringen av direktivet om miljö kvalitetsnormerna (2008/105/EG).

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

2. koncentrationerna av skadliga ämnen är på en nivå som inte leder till skadliga biologiska effekter på någon nivå av näringsväven och som inte äventyrar havsorganismernas hälsa. Skadliga effekter är till exempel direkta toxiska effekter, störningar och sjukdomar i livsfunktionerna, störningar i individutvecklingen, fortplantningen, tillväxten och beteendet samt i värsta fall effekter på hela populationer.

Målet är att koncentrationerna av skadliga ämnen inte överstiger de miljö kvalitetsnormer som angetts i gemenskapens lagstiftning. Skadliga ämnen hindrar inte fortplantningen hos havsdäggdjur eller havsfåglar och har inte populationseffekter. Koncentrationerna av fykotoxiner förblir oförändrade och sjunker på lång sikt. Olja orsakar inte skada på den marina miljön. Mängderna av giftiga föreningar, metaller och sura föreningar som sköljs ut från sulfatjordarna är inte så stora att det försämrar fiskarnas yngelproduktion eller fiskbestånden.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

Indikatorer som används:

- sälarnas reproduktiva hälsa;
- storleken på det beräknade sälbeståndet;
- havsörnens reproduktionsstörningar och populationsstorlek;
- förekomsten av massdöd bland sillgrisslor, tordmular och silvertärnor.

Indikatorerna ska vid behov vidareutvecklas före utgången av 2014 och 2018.

7.2.9. Främmande ämnen i fisk och havslevande djur avsedda som livsmedel överskrider inte de nivåer som fastställts i lagstiftningen eller andra tillämpliga normer

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om främmande ämnen i fisk och havslevande djur

För denna deskriptors del har god miljöstatus i den marina miljön inte uppnåtts. Föreningensnivåerna i fiskar i förhållande till de tillåtna maximihalterna varierar mellan arter och storleksklasser. Även en viss regional variation förekommer. Den tillåtna halten överskrider för dioxiner och dioxinliknande PCB i stora strömmingar, Östersjölax, havsöring och nejonöga i alla Finlands havsområden.

I Bottniska viken och Bottenviken är halterna av dioxiner och dioxinliknande PCB-föreningar högre än i Finska viken.

Utifrån HELCOM:s statusbedömning har den marina miljön inte uppnått god miljöstatus.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om främmande ämnen i fisk och havslevande djur

Miljöstatusen i den marina miljön är god när främmande ämnen i fisk och havslevande djur avsedda som livsmedel inte överskrider de nivåer som fastställts i gemenskapslagstiftningen eller andra tillämpliga normer.

Målet är att de gränsvärden som anges i kommissionens förordning (1881/2006) för havslevande djur inte överskrider så att det finns behov av att begränsa användningen av fisk som livsmedel. Det allmänna målet är att koncentrationerna av syntetiskt framställda föreningar minskar. Även koncentrationerna av fykotoxin håller på att sjunka och överstiger inte de internationella gränserna för livsmedelsanvändning.

Måluppfyllelsen följs för närvarande upp med följande indikatorer:

- polyklorerade bifenyler, dioxiner och furaner i fisk
- tungmetaller (bly, kadmium, kvicksilver) i fisk.

De indikatorer som ska tas fram före utgången av 2014 och 2018 vidareutvecklas vid behov, och beslut om dem fattas i samband med revideringen av kvalitetsnormsdi- rektivet och livsmedelslagstiftningen.

7.2.10. Egenskaper hos och mängder av marint avfall förorsakar inga skador på kustmiljön och den marina miljön

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om avfall

För denna deskriptors del är miljöstatusen i den marina miljön inte känd på grund av brist på information. I Östersjöområdet är nedskräpningen inte ett lika stort problem som i oceanerna, där avfallsmängden på grund av sönderdelning av plast som hamnat i havet har ökat betydligt och orsakat allvarliga problem för fåglar och havsdäggdjur. Det finns emellertid inte tillräckligt med kunskap om graden av nedskräpning i Östersjön.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om avfall

Miljöstatusen i den marina miljön är god när mängden av det skräp eller dess ned- brytningsprodukter som finns eller som hamnar i havet är på en sådan nivå att det inte leder till betydande kemisk eller fysisk skada på organismsamhällena eller på användningen av havsmiljön för rekreation och när mängden inte orsakar ekonomisk skada för näringsverksamheten vid kusten och på havet.

Målet är att först utreda avfallets mängd, karaktär och effekter, och därefter vid be- hov minska mängden avfall från nuvarande nivå. Utveckla avfallshanteringen i skär- gårdens bebyggelse, rekreationsområden och småbåtshamnar och att förenhetliga verkställandet av systemet ”no special fee”.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen. Indikatorer ska utvecklas före utgången av 2014 och vid behov kompletteras 2018.

7.2.11. Tillförsel av energi, inbegripet undervattensbuller, ligger på nivåer som inte påverkar den marina miljön på ett negativt sätt

Den marina miljöns nuvarande tillstånd i fråga om tillförsel av energi och buller

I Finland utförs inga bullermätningar och undersökningar av bullrets effekter på organismerna, och därför är det omöjligt att bedöma det nuvarande tillståndet. Effekten på vattenorganismerna av propellerbuller under vattnet har knappast alls undersökts i Östersjön, men de ökade trafikmängderna har ökat undervattensbullret. Värme leds ut i havet genom kraftverkens kondensvatten och effekterna är lokala.

Upp till två tredjedelar av den energi som uppstår som biprodukt vid elproduktionen i kärnkraftverk och i kondenskraftverk som utnyttjar fossila bränslen är man tvungen att leda ut i havet. Värmebelastningen från s.k. kombikraftverk, där fjärrvärme- och elproduktion kombineras, är betydligt mindre. Värmeenergi som leds ut i hav, sjöar och vattendrag förändrar förhållandena i det mottagande vattnet och förhållandet mellan organismerna och bidrar till eutrofieringen. Dessa effekter är emellertid i allmänhet bara lokala och begränsar sig till några kilometer från kraftverket.

Önskad god miljöstatus i den marina miljön i fråga om tillförsel av energi och buller

God miljöstatus i den marina miljön definieras separat för undervattensbullret och tillförseln av energi.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

1. mängden impulsivt och kontinuerligt buller som orsakas av människan inte ökar och ligger på en nivå som inte överskrider den naturliga bullernivån, inte orsakar skada på organismsamhällen och inte heller ekonomisk skada på näringsverksamheten vid kusten och på havet.

Målet är att först ta reda på bullernivåerna och bullrets negativa effekter på organismerna i Finlands havsområden och att därefter vid behov minska undervattensbullret så att det inte skadar organismerna i havet.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2018.

Miljöstatusen i den marina miljön är god när

2. effekterna av värme som leds ut i havet är lokala och när värmen inte på ett skadligt sätt påverkar den biologiska produktionen och nedbrytningen av organiskt material eller vattnets hydrografi.

Målet är att mängden spillvärme som leds ut i havet minskar jämfört med nuvarande mängd och att utloppsplatserna placeras så att värmen orsakar så lite skadliga effekter på havets ekosystem som möjligt.

För närvarande finns det inga lämpliga indikatorer för uppföljningen av måluppfyllelsen, men sådana ska tas fram före utgången av 2018.

8. Tidtabell för att uppnå en god miljöstatus i den marina miljön

Enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen ska en god miljöstatus i havet uppnås före 2020. Miljöstatusen i Finlands havsområden är inte god med avseende på alla elva deskriptorer. För vissa deskriptorer del finns det dessutom inte tillräckligt med information om det nuvarande tillståndet. I Finska viken och Skärgårdshavet är miljöstatusen för många deskriptorer del inte god, och för att förbättra statusen behövs många åtgärder och eventuellt mer tid för att uppnå en god status. I Bottenhavet, Bottniska viken, Kvarken och Bottenviken är havets tillstånd delvis bättre, men insatser krävs för att förbättra tillståndet.

9. Funktionella mål för verkställandet av havsförvaltningsplanen

Följande delar av havsförvaltningsplanen, det vill säga övervakningsprogrammet och åtgärdsprogrammet, görs upp utifrån detta dokument så att de uppställda målen för god miljöstatus i havet kan uppnås och så att utvecklingen av statusen i den marina miljön kan följas upp med tillräckliga och kostnadseffektiva indikatorer.

När åtgärdsprogrammet görs upp beaktas även alla befintliga nationella och internationella författningar, avtal och program.

Åtgärdsprogrammet för havsvården utarbetas i samverkan med vattenvårdsplaneringen. Planeringen av havsvården samordnas om möjligt även med planen för hantering av översvämningsriskerna, med regionplaneringen i fråga om havsområdena och med verkställandet av habitat- och fågeldirektivet.

När åtgärdsprogrammet för havsvården utarbetas beaktas hanteringen av belastningar som försämrar havets miljöstatus samt effekterna av de nödvändiga åtgärderna och åtgärdernas kostnadseffektivitet. De belastningar som försämrar havets miljöstatus är kopplade särskilt till utsläpp av näringsämnen och skadliga ämnen, användning av marina naturresurser, byggande i havsmiljöer och sjöfartens miljöpåverkan.

10. Ändringssökande

Enligt 26 k och 18 § lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen godkänner statsrådet havsförvaltningsplanen. I statsrådets beslut får ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvär får anföras på den grund att beslutet är lagstridigt eller det skett ett fel i förfarandet när havsförvaltningsplanen upprättades eller planen inte innehåller de uppgifter som lagen eller förordningen förutsätter. Däremot kan t.ex. inte de synpunkter på åtgärdernas effektivitet som läggs fram i planerna bli föremål för ändringssökande. Besvärshänsyn har den på vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet kan inverka.

På statsrådets beslut tillämpas 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen, och med stöd av det momentet kan statsrådet bestämma att beslutet ska verkställas även om det överklagas. Därmed skjuter ett överklagande inte heller upp verkställigheten av beslutet. Det anses finnas grunder för omedelbart verkställande av beslutet på basis av ett allmänt intresse i den betydelse som avses i 31 § i förvaltningsprocesslagen. Det är fråga om en medlemsstats viktiga skyldighet att genomföra ett direktiv.

Ändring i beslutet får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med den besväransvisning som bifogas beslutet. Beslutet får verkställas även om det överklagas, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Miljöminister

Ville Niinistö

Regeringsråd

Ulla Kaarikivi-Laine